

Minister Finansów i Gospodarki

Warszawa, 20 lutego 2026 roku

Sprawa: Interpelacja nr 15134 Posła Pawła Jankowskiego
Znak sprawy: ST3.054.2.2026
Kontakt: Kancelaria MF
tel.: +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację o nr 15134 Pana Posła Pawła Jankowskiego w sprawie finansowania małych i średnich miast i gmin, proszę przyjąć następujące wyjaśnienia.

Ustawa z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego¹ wprowadziła nowy system finansowania zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Nowy system finansów jednostek samorządu terytorialnego uwzględnia m.in. specyfikę poszczególnych kategorii jednostek, obejmując przy tym nie tylko kwestię różnicowań dochodowych, ale również kwestię potrzeb wydatkowych wynikających z realizowanych zadań.

Zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami, głównym źródłem dochodów jednostek samorządu terytorialnego są dochody podatkowe, zaś subwencje z budżetu państwa mają charakter uzupełniający. Nastąpiła więc jakościowa zmiana w strukturze dochodów budżetów samorządowych. Nowa ustawa zwiększyła dochody własne jednostek samorządu terytorialnego, dochody odzyskały swój podstawowy i stymulacyjny charakter. Głównym źródłem dochodów samorządów terytorialnych stały się dochody podatkowe, ustalane jako procent od dochodów podatników danego podatku z terenu danej jednostki. System zasilania finansowego został oparty na lokalnej bazie podatników podatku dochodowego od osób fizycznych oraz podatników podatku dochodowego od osób prawnych, a także w znacznym stopniu jest niezależny od skutków zmian w systemie podatkowym.

¹ Dz.U. poz. 1572, z późn. zm.

Dzięki wprowadzonym zmianom jednostki samorządu terytorialnego mają obecnie silniejszą motywację do wspierania rozwoju gospodarczego na swoim terenie, gdyż im wyższe będą dochody podatników, tym wyższe będą dochody samorządu, bez względu na wprowadzone zmiany w podatkach.

Zamiast części subwencji ogólnej, wprowadzono pojęcie potrzeb finansowych jednostek samorządu terytorialnego, które to potrzeby podlegają finansowaniu zwiększonymi dochodami z tytułu udziału w ww. podatkach dochodowych, a – w przypadku, gdy są one niewystarczające – subwencją ogólną z budżetu państwa. Potrzeby finansowe są zatem elementem kalkulacyjnym do ustalenia subwencji ogólnej z budżetu państwa.

Potrzeby finansowe poszczególnych samorządów są zróżnicowane, ponieważ mają na to wpływ m.in.: czynniki społeczno- demograficzne, takie jak np.: liczba i struktura wiekowa ludności, bądź też liczba dzieci przedszkolnych, bezrobotnych, ubogich lub grup wymagających opieki społecznej, czy różnice w koszcie dostarczenia danej usługi. Jednostki o identycznym potencjale dochodowym, ze względu na występowanie różnych obiektywnych czynników wpływających na zwiększone potrzeby wydatkowe, znajdują się w innej sytuacji finansowej. Nowa ustawa uwzględnia zatem nie tylko dysproporcje dochodowe, ale również zróżnicowanie potrzeb wydatkowych jednostek samorządu terytorialnego.

Pragnę jednak zwrócić uwagę, że zarówno przepisy ustawy poprzednio obowiązującej², jak i nowej ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, nie zawierają regulacji, które gwarantują każdej jednostce samorządu terytorialnego bezwarunkowy i automatyczny ponad inflacyjny wzrost ich dochodów w każdym następnym roku, w oderwaniu od wyników zastosowania algorytmów.

Nowy system finansowania jednostek samorządu terytorialnego powstał, aby zobiektywizować obliczanie środków finansowych dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego. Finansowanie samorządów opiera się na zastosowaniu algorytmów wykorzystujących obiektywne, mierzalne za pomocą danych statystycznych, parametry, co zapewnia przejrzystość, obiektywność i adekwatność kryteriów podziału środków. Racjonalne i algorytmiczne naliczanie środków finansowych dla każdego samorządu powoduje, że kwota finansowania jest uzależniona od użytych parametrów, których zmiana w efekcie wpływa na kwotę naliczonych środków, i jeżeli te parametry się zmieniają, to nie może być automatycznego wzrostu dochodów, bowiem przeczy to intencji reformy i jest niezgodne z jej założeniami.

Efekt finansowy, wynikający z nowej ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, jest dla samorządów pozytywny i oznacza zwiększenie ich dochodów o 24,8 mld zł w roku 2025, w stosunku do dochodów obliczonych na ten sam rok według systemu obowiązującego do końca 2024 r. W perspektywie najbliższej dekady szacuje się, że dochody jednostek samorządu terytorialnego wzrosną o ponad 345 mld zł. Pragnę też zwrócić uwagę, że dochody jednostek samorządu terytorialnego z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, w podatku dochodowym od osób prawnych oraz subwencji ogólnej (bez środków rezerwy subwencyjnej), ustalone na 2026 r. na podstawie nowej ustawy, wyniosą

² Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego – Dz.U. z 2024 r. poz. 356

271,1 mld zł i będą wyższe od dochodów z 2025 r. o 21,8 mld zł, tj. o 8,7%. Dochody gmin na 2026 r. z ww. tytułów będą wyższe od dochodów za 2025 r. o 11,0 mld zł, tj. o 10,3%, a w przypadku miast na prawach powiatu- wyższe o 8,0 mld zł, tj. o 9,7%. Natomiast dochody jednostek samorządu terytorialnego z obszaru województwa śląskiego w roku 2026 będą wyższe o 2,4 mld zł, czyli o 8,8%.

Dochody jednostek samorządu terytorialnego na rok 2026, w tym dla wymienionych w interpelacji: Miasta Jastrzębie-Zdrój i Gminy Pawłowice, zostały wyliczone według tych samych, jednolitych zasad i na podstawie danych przewidzianych w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, tj.:

- dochody z tytułu udziału w podatkach PIT i CIT – na podstawie danych podatkowych za rok 2024 wg stanu na 30 czerwca 2025 r. i zwaloryzowane, zgodnie z ustawą, prognozowanymi wskaźnikami makroekonomicznymi na 2026 r.,
- subwencja ogólna – w wysokości subwencji z roku 2025 powiększonej lub pomniejszonej o różnicę przyrostów potrzeb finansowych oraz kwoty kalkulacyjnej zachodzących między rokiem 2026 a rokiem 2025, przy czym wielkości z 2025 roku zostały przeliczone, z uwzględnieniem zaktualizowanych danych dotyczących podatników CIT i potrzeb oświatowych.

Odnosząc się do kwestii przeliczenia dochodów jednostek samorządu terytorialnego na rok 2025, z uwzględnieniem zaktualizowanych danych, pragnę wyjaśnić, że w przypadku pewnej części jednostek samorządu terytorialnego okazało się, że dochody na 2025 r., powinny być niższe od przekazanych. W przypadku Miasta Jastrzębie-Zdrój przekazane dochody była wyższe od należnych o 16.817.754,06 zł, a w przypadku Gminy Pawłowice o kwotę 565.970,00 zł. Jednostki te, mimo że otrzymały dochody wyższe niż powinny, nie będą zobowiązane do zwrotu środków otrzymanych w 2025 r.

Przedstawiając powyższe, należy też dodać, że w systemie dochodów jednostek samorządu terytorialnego istnieje rezerwa na uzupełnienie dochodów samorządów która na rok 2026 została zaplanowana w kwocie ponad 2,2 mld zł. Podział tej rezerwy nastąpi w trakcie 2026 r. przy udziale strony samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego

Jednocześnie uprzejmie informuję, że w odpowiedzi na Uchwałę Nr XV.127.2025 Rady Miasta Jastrzębie-Zdrój z dnia 27 listopada 2025 r. w sprawie wystąpienia do prezesa Rady Ministrów i Ministra Finansów i Gospodarki z apelem dotyczącym zmian w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego na rok 2026 – przekazana została informacja, iż przedstawione przez Miasto Jastrzębie-Zdrój propozycje zmian zostaną poddane szczegółowej analizie w ramach procesu ewaluacji ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zgodnie bowiem z art. 119 ww. ustawy, minister właściwy do spraw finansów publicznych został zobowiązany do przedłożenia reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego, w terminie do dnia 30 czerwca 2026 r., informacji o skutkach obowiązywania ustawy wraz z ewentualnymi propozycjami zmian.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Finansów i Gospodarki

Hanna Majszyk
podsekretarz stanu

w Ministerstwie Finansów